

HE 51/2026 vp

Maasta poistamista koskevan sääntelyn kehittäminen

Jutta Gras

Hallintovaliokunta 24.4.2026

Esityksen tausta ja tavoitteet

Esityksen tausta

- Hallitusohjelman kirjaukset
- EU:n lainsäädäntö ja EU-tuomioistuimen ratkaisukäytäntö sekä Schengen-arviointi
- Lain soveltajien esittämät muutostarpeet

Esityksen tavoitteet

- Karkottamispäätöksen saaneet palaavat tai heidät palautetaan lähtömaihin mahdollisimman nopeasti, eivätkä he jäisi Suomeen eräänlaiseen välitilaan.
- Turvataan kansallinen turvallisuus.
- Yhtenäistetään ulkomaalaislain sääntelyä suhteessa EU:n lainsäädäntöön.
- Soveltamiskäytännöstä esiin nousseilla muutosehdotuksilla pyritään tehostamaan viranomaisprosesseja.

Keskeiset ehdotukset

Karkottamispäätöksen täytäntöönpanon nopeuttaminen

- Karkottamispäätös olisi pantavissa täytäntöön 30 päivän kuluttua siitä, kun se on annettu ulkomaalaiselle tiedoksi.
 - Ei olisi vaikutusta karkottamisen perusteisiin tai karkottamista koskevaan päätöksentekoon, vaan se lyhentäisi aikaa, jonka ulkomaalainen saa oleskella Suomessa sen jälkeen, kun karkottamispäätös on tehty.
- Jos karkottamispäätöksestä valitettaisiin, sitä ei saisi panna täytäntöön ennen kuin hallinto-oikeus on tehnyt päätöksen täytäntöönpanon kieltämisestä tai keskeyttämisestä koskevaan hakemukseen.
- Ehdotus koskisi sellaisia ulkomaalaisia, joilla on ollut oleskelulupa Suomessa työn, opiskelun tai perhesiteen perusteella.
 - Ei koskisi turvapaikanhakijoita, eikä rikosperusteisia karkottamisia.

Ennakollinen maahantulokielto

- Esityksessä ehdotetaan, että Suomessa otettaisiin uutena käyttöön ennakollinen maahantulokielto (150 d §). Kysymys on ajankohtainen myös muissa EU:n jäsenvaltioissa.
 - Taustalla EU:n SIS-rajatarkastusasetus
 - Lähtökohtaisesti koskisi koko Schengen-aluetta
- Tavoitteena on estää sellaisten henkilöiden pääsy Suomeen tai Schengen-alueelle, jotka muodostavat vakavan uhan yleiselle järjestykselle, yleiselle turvallisuudelle tai kansalliselle turvallisuudelle.
- Maahantulokiellon määräisi poliisi (käytännössä KRP) suojelupoliisin, Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen esityksestä taikka omasta aloitteestaan. Maahantulokielto määrättäisiin enintään 15 vuodeksi tai toistaiseksi.
- Kuulemiseen ja päätöksen tiedoksiantoon esitetään poikkeuksellisia toimintamahdollisuuksia.

Säilöönoton enimmäiskesto

- Säilöönoton enimmäiskeston laskentaa tarkennettaisiin tilanteissa, joissa säilöönotto koostuu useista eri perustein tehdyistä säilöönottojaksosta (117 a ja 127 §).
- EU-tuomioistuimen ratkaisukäytännön mukaisesti eri vaiheisiin perustuvia säilöönottojaksia ei lähtökohtaisesti laskettaisi yhteen.
 - Edellytysten täyttyessä ulkomaalainen voisi olla maahantulo-/turvapaikanhakuvaiheessa säilössä enintään 6 + 6 kk. Tämän jälkeen hän voisi olla maastapoistamisvaiheessa säilössä enintään 6 + 12 kk.
- Kuitenkin EU-tuomioistuimen ratkaisukäytäntö edellyttää em. pääsääntöön poikkeusta koskien maastapoistamispäätöksen muutoksenhakuvaihetta.
- Ehdotettavilla muutoksilla ei olisi vaikutusta lapsen säilöönoton enimmäiskestoon, mistä säädetään laissa erikseen.

Oleskelulupasääntelyyn ehdotettavat muutokset

- Maastapoistamispäätökseen liittyvän valitusprosessin aikana tehty uusi oleskelulupahakemus johtaisi lähtökohtaisesti hakemuksen hylkäämiseen. (36 b §)
 - Valitusaikana sallittua oleskelua ei ole tarkoitettu uuden oleskelulupahakemuksen tekemiseen.
- Vältettäisiin tarvetta tehdä moninkertaisia maastapoistamispäätöksiä. (36 e §)
- Täsmennettäisiin oleskeluluvan ja oleskeluoikeuden raukeamis- tai voimassaolon päättymisajankohdaksi viranomaisen päätös. (59 ja 166 §)
- Aiemmin myönnetty oleskelulupa raukeaisi, jos henkilölle myönnettäisiin uusi oleskelulupa. (59 §)
 - Tähän liittyisi siirtymäsäännös tilapäistä suojelua saavien osalta: kahdella luvalla oleskelevien tilapäisen suojelun lupa raukeaisi 12.8.2026.
- Oleskelulupakortti tai oleskelukortti voitaisiin ottaa tilapäisesti viranomaisen haltuun, kun esitetään ulkomaalaisen oleskeluluvan peruuttamista tai maasta karkottamista. (68 ja 68 a §)

Muista muutosehdotuksista

- Esitykseen sisältyy muutosehdotuksia, joilla pyritään selkeyttämään kansallista sääntelyä suhteessa EU-lainsäädäntöön.
 - Hallinta-asetuksen (Dublin-asetuksen) mukainen siirtopäätös irrotettaisiin käännättämisestä.
 - Unionin kansalaista koskisi jatkossa yksi maastapoistamismenettely.
 - Pääsyn epäämisen ja käännättämisen välistä rajanvetoa selkiytettäisiin.
 - Lakiin lisätään pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen käännättäminen EU:n ulkopuolelle.
- Esityksessä ehdotetaan useita ulkomaalaislain soveltajien (Maahanmuuttovirasto, poliisi, Rajavartiolaitos) esiin nostamia yksittäisiä, prosesseja tehostavia lakimuutoksia.
 - Esimerkiksi ulkomaalaisesta voitaisiin ottaa henkilötuntemerkit aiempaa useammassa tilanteissa ja rajatarkastusviranomaisen toimivaltaa antaa tiedoksi maastapoistamispäätöksiä laajennettaisiin.
- Rikoslain 17 luvun 7 b §:n muutos koskee maahantulokiellon rikkomista koskevassa säännöksessä olevia viittauksia ulkomaalaislain pykäliin.
 - Viittaukset päivitettäisiin ja niihin lisättäisiin uudet maahantulokiellon määräämistilanteet (150 a ja 150 d §).

Esityksen vaikutukset

Esityksen taloudelliset vaikutukset

- Maahanmuuttoviraston arvion mukaan merkittävimmät taloudelliset vaikutukset aiheutuisivat tietojärjestelmämuutoksista.
- Esityksessä arvioidaan, että karkottamispäätösten täytäntöönpanon nopeuttamisen vuoksi hallinto-oikeuksien työmäärä kasvaisi.
 - On tärkeää turvata hallinto-oikeuksille riittävät resurssit, jotta ne pystyvät tekemään päätökset täytäntöönpanon keskeyttämistä koskeviin hakemuksiin nopeasti ja että ne kykenevät riittävästi paneutumaan asioihin.

Lopuksi

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Keskeiset muutokset

Karkottamispäätöksen
täytäntöönpanon
nopeuttaminen
(200 ja 201 a § sekä 198 b §)

Ulkomaalaislaki

Ennakollinen
maahantulokielto
(150 d § sekä 145.3 ja 206.5 §)

Säilöönoton
enimmäiskeston
laskenta
(117 a ja 127 §)

Oleskelulupasäätelyyn
liittyvät muutokset
(36 b ja 36 e §, 59, 68, 68 a, 166, 193 §)

Muut muutokset

Pääsyn epääminen
(12 a sekä 145.1, 146, 146 a,
147, 201 b §)

Ulkomaalaislaki

Unionin kansalaista koskeva
yksi maastapoistamismenettely
(142, 143, 147 a, 167, 168, 168 a, 169, 170,
171, 200 b, 201 a §)

Siirtopäätökset
(117 a , 121, 151, 152 §)

Pitkään oleskelleen kolmannen
maan kansalaisen käännyttäminen
(148 ja 149 b §)

Tilapäinen suojelu
(151.2 ja 193 §,
siirtymäsäännökset)

Yksittäisiä muutostarpeita

- Kansallinen turvallisuus (11 ja 168.5 §)
- Henkilötuntemerkkien ottaminen (131 §)
- Maahantulokielto sääntelyn täydentäminen
(145.2 §, 150 ja 150 a §, 189 a §)
- Tiedoksianto Suomessa (205 §)

Sisäministeriö

Inrikesministeriet

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171
www.intermin.fi